

**QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]****Dövləti Müdafiə Komitəsi sədrindən**

Bu axır vaxtlarda mətbuatda olduğu kimi, həmçinin mitinqlərdə müzirr [zərərli] fikirli müxtəlif şəxslər tərəfindən cürbəcür şayiələr buraxılır. Guya İngilis Komandanlığı Dabravol ordusuna Azərbaycana hücum etmək üçün müavinət edir. Bununla elan edirəm ki, bu şayiə müfəttinanə [fitnəkar] bir məqsədlə nəşr edilir [yayılır]. Bu xüsusda İngiltərə Komandanlığı nümayəndələri general Kori və Şattlvort ilə dəfəatla [dəfələrlə] etdiyim söhbətdən İngilis Komandanlığının bizə nisbət bəslədikləri hüsn-təvəccöhə tamamilə inanmışam. Onlar öz hökumətləri qarşısında bizim arzularımızı müdafiə edib və həmişə Azərbaycana qarşı ola biləcək hər növ çıxışların qabağını almağa səmimi fəaliyyət göstərmişlər ki, bu da İngilis Komandanlığının Azərbaycanla Dabravol ordusu arasında bir sərhəd xətti təyin edilməsindən ibarətdir.

Bununla elan edirəm ki, bu cür yalan xəbərləri nəşr edənlər əleyhinə mənim tərəfimdən ciddi tədbirlər itxiz ediləcəkdir [tədbirlər görülməkdir].

*Dövləti Müdafiə Komitəsi sədri:
Nəsim bəy Yusifbəyli*

Azərbaycan Cümhuriyyəti Məşixəti-İslamiyyə [Şeyxülislam] İdarəsindən

Həmin ramazanül-mübarəkin ibtidası [başlanğıcı] şənbdən olduğu mühəqqəq [qəti] olduğuna nəzərən, eydi-fitrin [Oruc bayramının] həziran 30 bazar ertəsi gününə müsədif olduğu [təsədüf etdiyi] ümum

Azərbaycan daxilində olan müsəlmanlara elan edilir.

*Məşixət sədri şeyxülislam:
Axund Ağə Ağəalızadə
Katib: Əfəndizadə*

Posta və Teleqraf nazirinin əmrnaməsi*Əmrnamə 66*

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən etibarən məmuriyyətə aid olaraq Tiflisə getməli olduğumdan, Nəzarət [Nazirlik] işlərini Ədliyyə, Məsai [Əmək] naziri olan Aslan bəy Səfikürdlü cənablarının öhdəsinə buraxıram. Bu cəhəti bütün təhti-Nəzarətimdə [Nazirliyimin tabeçiliyində] bu-lunan idarələrə elan edirəm.

Əmrnamə 67

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən etibarən Nəzarət məmurlarının cümləsindən ədd [hesab] olunan mühəndis Cəmil bəy Vəzirov Bakıdakı telefon xütutunun [xətlərinin] hökumət müdiri təyin olunur.

Əmrnamə 68

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən Bakıdakı telefon xütutunun müvəqqəti hökumət müdiri vəzifəsini ifa edən mühəndis Tarnoqradski həmin xidmətdən azad edilib, dəftərxananın III Posta və Teleqraf şöbəsinin kargüzərlik xidmətinə təyin olunur.

*Əslində imza etdi:
Posta və Teleqraf naziri və
Dəftərxana Baş müdiri
Əslinə mütabiqdir.
Kargüzər: R[əsul] Rəhimli*

ETİLAF

Bugünkü nömrəmizdə Gürcüstanla Azərbaycan hökumətləri arasında vəqə olmuş etilafnamənin [razılaşmanın] surətini dərc etmişik.

Qafqaz Cümhuriyyətləri içində bu iki millət, yəni azəri-türk və islamları ilə gürcü milləti müqəddəratlarının biri-birinə mərbut [bağlı] olduğunu anladılar və bu müqəddəratı əllərində saxlamaq üçün bir-birinə kömək etmək, bir vəqti-zəru-rətdə bir-birinə imdad əli uzatmaq lazım olduğunu dərk etdilər. Dərk edib də sözləşdilər ki, kənari təhlükələrdən qorunmaq, mühafizə və müdafiə edilmək işlərində əlbir və dilbir olsunlar.

Vəqəən [doğrudan da], heç bir kəs üçün gizli deyil ki, Azərbaycansız Gürcüstanın və Gürcüstansız Azərbaycanın müstəqil yaşamağı imkan xaricində bir şeydir. Bu heç vaxt ağıla sığışan və ağıl kəsən əhval ola bilməz ki, məsələn Denikin Azərbaycanı istila edərsə, Gürcüstana dəyməz və ya Gürcüstanı fəth etməklə Azərbaycan təhlükədə olmaz.

Şimal təhlükəsi ümum Zaqafqaz cümhuriyyətləri üçün birdir. Çünki şimalın acındığı və yandıdığı Azərbaycanın ya Gürcüstanın və ya Ermənistanın ayrılmağından deyil, ümum Zaqafqaziyanın əldən getdiyindəndir.

İştə, bu ümumi təhlükənin vücudu və möhtəməl vüqusu [gerçəkləşməsi] qarşısında Gürcüstan ilə Azərbaycanın əl-ələ verməsi və bir-birinə arxa olması hər kəsə şayani-təsvib və layiqi-təqdir ədd ediləcək [bəyənilməyə və alqışlanmağa layiq hesab ediləcək] mühüm bir məsələ ol-

maqla, istiqlalı itirmək əndişəsi [qorxusu] ilə əli ürəklərinin üstündə olanların qəlbini təskin edən və ürək verən mövcubi-xoşhali [məmnuniyyət verən, razılıq yaranan] bir keyfiyyətdir.

Bundan başqa, etilafnamədə bir əhvalat dəxi vardır ki, o da məmnuniyyətimizə səbəb olan əhvalatlardandır.

Böylə ki, Gürcüstan ilə Azərbaycan hökumətləri qərar qoymuşlar ki, aralarında olan ixtilafı hüddud məsələlərini sülh və sazişlə və yaxud “həkəm” [münsif, arbitr] hökmü ilə həll edib hər iki tərəf bu hökm və qərara tabe olsun.

Təbiidir, bir zamanda ki, iki qonşunun evini yangı atəşi təhdid edə, ola bilermi ki, qonşular o avadanlıq mənimdir, bu avadanlıq sənindir münaziəsi [mübahisəsi] ilə başlarını məşğul edib də o avadanlığı da, bu avadanlığı da yandırmağa gələn yangı təhlükəsindən qafil olalar!

Əlavə, bu ixtilafı hüddud məsələlərinin sülh və sazişlə və ya münsif hökmü təriqi [yolu] ilə həll edilməsinin birinci tərəfdarı həmişə Azərbaycan Hökuməti olmuşdur. Və bu gün o Azərbaycan Hökuməti böylə bir məsələ cümləsindən olan Qarabağ fəqərəsində [hadisəsində] qılinc çəkməyə və qan tökməyə məcbur dursa, onun günahı və bütün məsuliyyəti bu saziş təklifindən boyun qaçıranların boynunadır ki, o da Ermənistan Hökuməti ola.

İstər bu hüddud məsələsində və istər müdafiə məsələsində Gürcüstan ilə Azərbaycanın tərtib və təklif etdiyi etilafda iştirak etmək istəməyən Ararat Hökuməti görünür ki, bu məsələlərə başqa bir nəzərlə baxmaqdadır. Ararat Hökuməti ya

Denikin təhlükəsini ümumi bir təhlükə surəti ilə tələqqi etməyir [qiymətləndirmir, qəbul etmir], ya ki, etsə də, bu məsələnin Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin ittihad və ittifaqı ilə dəf edilə biləcəyinə inanmayırlar. Fəqət daha doğrusu, öz müqəddəratının həllini başqaları tərəfdən gözləməkdə olan Ermənistan Hökuməti böylə işlərə qatışmaq istəməyir. Məlum olur ki, bu işlərin onlara dəxli yoxdur.

Hər halda, Ermənistanı iki həftəlik vaxt verilibdir. Deməli oranın vəziyyəti və siyasəti qəti surətdə olmaq üzrə indi deyil, iki həftədən sonra bəlli olacaqdır.

Etilafnamənin burası dəxi şayani-qeyddir [qeyd edilməyə layiqdir] ki, əgər qonşu cümhuriyyətlərdən birisi bu iki mötəlif [razılaşa]n dövlətlərin birinə qarşı hüddud ixtilafından dolayı müharibə əməliyyatı başlarsa, bu əhvalat ümumi təhlükə cümləsindən ədd edilib, mötəlifeynin [razılaşa]n iki tərəfin] ikisini də təcavüz edənə qarşı müharibəyə məcbur edəcəkdir.

Xalis niyyət və pakdamənlikləri [namusluluqları] ilə məşhur olan Azərbaycan türklərinin və alicənablıqları ilə məruf olan [tanınan] gürcülərin böylə fəzilətlərlə bərabər, mərdənəlik və cəsurluqları da mülahizəyə [nəzərə] alınarsa, bunların bu etilafı düşmənlərimizi əndişələrə salacaq və Zaqafqaziyanı yenidən fəth etmək sui-qəsdilə meydanqir olmaq istəyənlərin hirsini soyudacaq və "başında Rey-Təbəristan havası" olan sərməstlərin üzərində soyuq su kimi bir təsir verəcəyini təxmin və həttə təmin etmək olar.

Hacıbəyli Üzeyir

AZƏRBAYCAN İLƏ GÜRCÜSTAN ARASINDA ETİLAFNAMƏ

İyunun 16-da Tiflis şəhərində Azərbaycan Cümhuriyyəti ilə Gürcüstan Cümhuriyyəti arasında əqd edilən [bağlanan] saziş Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Məclisi-Müəssisana təqdim edilmişdir.

Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri Gegeçkori, Hərbiyyə və Daxiliyyə naziri [Noy] Ramişvili, Hərbiyyə naziri müavini general Gedevanov və Hərbi Şura üzvü general Odişelidze, Azərbaycan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri [Məmməd Yusif] Cəfərov, Hərbiyyə naziri Mehmandarov və Baş ərkani-hərb [qə-rargah] naçalniki general Sulkeviç vəkalətlərə aşına olmaqla onları qanuni surətdə görüb, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri istiqlalıyyəti ciddi surətdə təhdid edildiyinə görə, aşağıdakı əsaslar üzərinə həmin saziş əqd olundu:

1) Saziş əqd edən hökumətlər borclu olurlar ki, iki tərəfdən birinin və ya ikisinin istiqlalıyyətinə və ya tamamiyyətimülkiyyəsinə [torpaq bütünlüyünü] təhdid edən hər cür hücum və təcavüz əleyhinə müttəhidən [birgə] bütün müsəlləh qüvvələri və hərbiyyə vəsaili [silahlı qüvvələri və hərbi vasitələri] ilə çıxsınlar.

Qeyd: Bu maddə, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri arasında təyin edilib qurtarmamış sərhəd məsələsi üzərində qalxa biləcək ixtilafı sərhəd məsələlərinə şamil deyildir.

2) Hərgah qonşu hökumətlərdən birisi birinci maddə mövcubincə [birinci maddəyə əsasən] hərəkəti-hərbiyyə açdığı zaman silah gücü ilə sərhəd mübahisəsini həll etmək qəsdilə bir və ya müttəfiq

cümhuriyyət üzərinə hücum etsə, o zaman həmin hökumət müharibə [savaşa]n tərəf ədd [hesab] ediləcəkdir.

3) Həmin saziş müdafiə xasiyyətinə haizdir [xüsusiyyətinə daşıyır]. Hərgah iki tərəfdən birisi öz təşəbbüsətilə qabaqcadan, saziş olmadan müharibə elan edib hərəkəti-hərbiyyə başlarsa, digər tərəf bu müharibə hərəkətində iştirak etməyə borclu deyildir.

4) Hər iki tərəf borclu olurlar ki, onların aralarında çıxma biləcək sərhəd mübahisəsini saziş və ya həkəm [arbitr] vasitəsilə həll etsinlər. Burada çıxarılan qərar hər iki tərəf üçün qəti və məcburi ədd edilməlidir.

5) Həmin saziş üç ilin müddətinə əqd edilir. Bu müddət qurtarana bir il qalmış hər iki tərəfə vagüzər edilir [tapşırılır, öhdəsinə qoyulur] ki, saziş müddətinin təzədən imtidad etdirilməsi [uzadılması] arzusunda olduğunu və ya sazişdən imtina etmək istədiyini izhar etməyə haqqı olsun. Sazişdən imtina edildiyi təqdirdə həmin saziş ancaq təyin edilən müddət qurtarıqdan sonra qüvvəsini itirmiş olur.

6) Hər iki hökumətin haqqı və istiqlalıyyəti mühafizəsi yolunda hər iki tərəf siyasi müzakirəti müttəhidən aparmağa borclu olur.

7) Birinci və ikinci maddədə göstərilən şərait başlandığı zaman hər iki tərəf borcludur ki, təklikdə sülh əqd etməsin.

8) Hər iki tərəf borcludur ki, müttəfiqinin razılığı olmadan başqa hökumətlərlə hərbi ittifaq əqd etməsin.

9) Hərgah 5-ci maddədə göstərilən müddət qurtarana qədər heyəti daxildə olan bütün hökumətlərin tamamiyyətinə və istiqlalıyyətinə təmin edən Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] vücu-

da gəlsə, hər iki cümhuriyyət Cəmiyyəti-Əqvamə daxil olan zamandan həmin saziş öz qüvvəsini itirir.

10) Zaqafqaziya cümhuriyyətlərindən üçüncüsü Ermənistanı ixtiyar verilir ki, həmin saziş rəsmi surətdə elan edilən gündən iki həftə müddətinə qədər özünün bu sazişə yapışmaq arzusunda olduğunu bildirsin.

11) Həmin saziş imza edilən gündən iki həftənin müddətinə qədər təsdiq edilmiş nüsxələr Bakıda mübadilə ediləcəkdir.

Həmin saziş əslində iki nüsxədir.

Gürcüstan Xariciyyə naziri:

Gegeçkori,

Hərbiyyə naziri: [Noy] Ramişvili,

Hərbiyyə naziri müavini:

general-mayor Gedevanov,

general Odişelidze

Azərbaycan Xariciyyə naziri:

M. Y. Cəfərov,

Hərbiyyə naziri: Mehmandarov,

Baş ərkani-hərb naçalniki:

general-leytenant Sulkeviç

Tiflis şəhəri, 16 iyun 1919

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Çində iğtişaş

London - Sülh Konfransının Şantou bərəsində olan qərarına görə, Şantouda dəhşətli iğtişaş olmuşdur. Çinlilər əcnəbi polisinə təcavüz etmişlərdir.

Sualtı qayığının batırılması

İngilis bəhri [dənizçilik] idarəsi xəbər verir ki, Baltik dənizində gəzən ingilis sualtı qayığı xəbərsiz itmişdir.

Parisdə tətilin tərki

Parisdə tətil qurtardı. Cümə günü Klemano əvvəlcə tətilçilərin nümayəndələri ilə, sonra Paris şəhəri nümayəndələri ilə görüşmüşdür. Bəzi tələbatın qəbulu mümkün hesab edilmişdir. Bəziləri isə etinasız qalmışdır. Rəisi-vükəla [Baş nazir] tətilçiləri vətənpərvərliyə dəvətlə ittihad etmələrini tövsiyə etmişdir.

Berлиндə tətil

İyunun 7-də Berлиндə kiçik cəsamətdə [ölçüdə] ancaq iki qəzetə nəşr edilmişdir. Tramvay tərəddüdatı [gediş-gəlişi] kəsilmişdir. Poçtaxanada xüsusi tətil olur.

Fransa və Rusiya

Odessa - Parisdə müntəşir [nəşr olunan] “Tayms” qəzetəsi fransız hökumətinin Rusiya ilə olan əlaqəsindən narazıdır. Qəzetələr yazırlar: İngilislər Arxangelskdə hökmandırlar. Onlar Bakını öz əllərində saxlayırlar. Şimali və Cənubi Qafqaziyaya nüfuz yeridirlər. Amerikalılar Sibiryada fəaliyyət göstərilər. Fransanın Rusiyada heç bir nüfuzu yoxdur. Əcəba Fransanın Rusiyada heç bir mənafeyi yoxdurmu? Fransaya lazımdır ki, Rusiyada lazım olan yerləri tutub fransız sərmayəsini təmin eylesin.

Kronştadtın bombardmanı

Stokholm - “A. B. B.” qəzetəsi yazır ki, İngiltərənin hərbi gəmiləri Kronştadtı bombardman edir. Bolşeviklər bombardmana qarşı sükut ixtiyar edirlər. Bolşeviklər Kronştadt iskaləsinə [liamına] minələr qoymuşlar ki, düşmənlərin desant çıxarılmasına mane olsunlar. Zənn edilir ki, bolşeviklər şəhəri təxliyə edirlər.

Tətil hərəkəti

Nauen - Amsterdandan xəbər verilir ki, gəmi komandanları tətil etdiyi üçün İngiltərə ilə Amerika arasında gəmi tərəddüdatı [rabitəsi] böyük müşkülata uğrayır.

İngilis gəmiləri

Kiyevdən xəbər verirlər ki, üç ingilis gəmi silah və topxana ilə İstanbuldan Novorossiyskə azim olmuşdur [yola düşmüşdür].

(Royer acentəliyi)

Avstriyaya ərzaq

Parisdən xəbər verirlər ki, iqtisadi işlərə baxan Ali Şura Avstriyaya əvvəlki kimi ərzaq aparılması üçün tədbirlər ittihaz etmişdir [tədbirlər görmüşdür].

Tətil gözlənilir

İyunun 12-də Parisdən xəbər verirlər ki, keçən gün Palatada qəbul edilən 8 saatlıq iş qanunu Şura tərəfindən qəbul edilməmişdir. Tətil Şurası qərara almışdır ki, iyunun 16-da kömür mədənləri fəhlələrinin ümumi tətili elan edilsin.

Avstriya əhvalı

Avstriyada işlər yaxşı deyildir. Kommunistlər bazar günü təbəddülat [dəyişiklik] olacağını elan etmişlərdir.

SÜLH ƏTRAFINDA**Müttəfiqlər bir para güzəştə gedirlər**

Müttəfiqlər almanların əks-təkliflərinin ümdə maddələri haqqında əksəriyyəti

yəti-rəylə [səs çoxluğu ilə] qərar çıxarmışlardır. Onlar qərar qoymuşlar ki, zərərlərin verilməsi maddələrinin bir çox yerlərini dəyişsinlər. Müttəfiqlər Klemansonun vəziyyətinə baxmayaraq, Yuxarı Sileziyada rəyi-amm [referendum] icra edilməsi təklifinə razıdırlar. Lakin Fransa nümayəndələrinin xahişinə görə, rəyi-amm qaydalarının vücuda gətirilməsi haqqında saziş hüsusla gəlmişdir. Almanyanın Cəmiyyəti-Əqvama daxil edilməsi zamanı müahidənamədə [sazişdə] göstərilmişdir.

Müttəfiqlərin cavabı

Müttəfiqlərin Almaniyaya əks-təklifinə cavabı iyunun 12-də verilmişdir. Almaniyaya xəbər verilmişdir ki, artıq müzakirə icazə verilməyəcəkdir. Hərgah Almaniyaya iyunun 28-nə qədər imza etməsə, hərəkəti-hərbiyyə başlanacaqdır.

Türkiyə nümayəndələri

İngiltərə simsiz teleqrafı xəbər verir ki, Türkiyə nümayəndələri Damad Fərid paşa başda olmaq üzrə Paris yaxınlığında Vankrisura varid olmuşlardır [çatmışlar]. Damad Fərid paşa polkovnik Henri və Buzrar tərəfindən qəbul edilmişdir.

Almaniyaya Kabinəsi

Müttəfiqlərin Almaniyaya verdikləri cavabını qəti surətdə müzakirə eyləməkdən ötrü, Almaniyaya Kabinəsi Veymara getmişdir.

Türkiyənin müqəddəratı

Lion - Türkiyə sülh mürəxxəsləri [nümayəndələri] gələn seçənbə [çərşənbə axşamı] günü Dördlər Şurası tərəfindən qə-

bul ediləcəklərdir. Bunlar tələb edirlər ki, sultan düvəli-müəzzəmə [böyük dövlətlər] himayəsi altında İstanbulda qalsın. Yalnız Amerikanın ixtiyarı artıq olmalıdır. Mümkündür ki, keçənlərdə zikr edilən plan icra edilsin. Məsələn, Anatoliyada Türkiyə imperiyası təşkil ediləcək, sultan hərətlərinə mükəmməl dini, siyasi muxtariyyət verəcəkdir. Milliləşmiş olacaq İstanbul iddiasından Türkiyəyə vaz keçməli imiş.

Avstriyanın protestosu

Paris - Avstriya sülh mürəxxəslərinin başçısı Kepper Klemansoya bir nota göndərərək, Avstriyanın təqsim edilməsinə [bölünməsinə] qarşı protesto edir. Xüsusən Bohemiya və Tirolun ayrılmasına protesto eyləyir. Axırda əlavə edir ki, bu ticarət mənbələrindən məhrum olan Avstriya yaşaya bilməyəcəkdir. Kronprins ilə "Nyu-York Tayms" qəzetəsinin müxbiri müsahibədə bulunmuşdur. Kronprins müxbirə demişdir ki, on ildən sonra yenə təzə müharibə başlanmaq ehtimalı vardır.

Vilsonun əzimatına [gedişinə] dair

Almaniyaya tərəfindən sülh müahidənaməsinin [sazişinin] imza edilib-edilməyəcəyi anlaşılan qədər Vilson Avropada qalacaqdır.

Türkiyənin gələcəyi

Ağa xan və Əmir xan (Hindistan nümayəndələridir) "Tayms" qəzetəsində bir məqalə dərc edərək, bunlar lazım görürlər ki, İstanbul, Trakiya və Asiyayı-süğrə [Kiçik Asiya, Anadolu] Suriyadan başlanmış ta Qara dənizədək sultan hərətlə-

rinin təhti-hakimiyyətində [hakimiyyəti altında] olsun.

- Almaniyanın Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] buraxılması barəsində Fransanın rəyi böylədir: Hal-hazırda Almaniyanın Cəmiyyəti-Əqvama buraxılması vaxtı yetişməmişdir. Almaniya əhəlisinin məqsədi müəyyən olduqdan sonra ancaq Almaniya Cəmiyyəti-Əqvama buraxıla bilər.

Almaniyaya cavab

Müttəfiqlərin Almaniyaya olacaq cavabı qəti olacaq. Cavabın müzakirəsinə müsaidə [icazə] verilməyəcəkdir. Almanlara bir həftə vaxt veriləcəkdir ki, bu müddətdə Berlinə gedib də hökumətləri ilə məşvərət etməyə və nəticəni Konfransa bildirməyə fürsətləri olsun.

Foşun ultimatumu

General Foşun ultimatumu nəticəsi olaraq, Almaniyadan polyak firqələri keçə bilməmişlərdir.

- Dördlər Şurası Almaniyaya qarşı ciddi tədbirlər ittixazını qət etmişdir [ciddi tədbirlər görülməsini qərara almışdır]. Deməli, hərəgah gözlənilən bəzi hadisələr vüqu bularsa, o zaman Müttəfiqlər ciddiyyəni Almaniyayı sıxışdıracaqlardır.

Lord Redinq və sülh şərait

Amerikadan İngiltərəyə qayıtmış olan Lord Redinq demişdir ki, almanların özələrinə təqdim edilən sülh şəraitindən yüngül şərtlər gözləməyə haqları yoxdur. O ki qaldı sülh şəraitinə Vilsonun 14 maddəli müahidənaməsinin müvafiqət

etmədiyi [uyğun gəlmədiyi] məsələsinə, onlara da gözəl cavab budur ki, heç kim müəllifdən artıq öz maddələrini düşünə bilməz. Vilson özü indiki sülh müahidəsini təqdir etmişdir.

Almaniyanın ticarət gəmilərinin Amerikaya təslim edilməsi məsələsində Lord Redinq bəyan etmişdir ki, bu müvəqqəti işdir. Böyləliklə Amerika qoşunlarının nəqliyyatına kömək edilmiş olar. Hər halda gəmilər daimi surətdə Amerikanın əlində qalacağını iddia etmək olmaz.

QƏZETƏLƏRDƏN

Çörçill mitinqdə

Dandidə olan mitinqdə Çörçill öz mün-təxibləri [seçiciləri] qarşısında nitq irad etmək istərkən dəhşətli qışqırıq başlamışdır. Muxaliflər qışqıraraq səs-küy salmışlar. O cümlədən "İngilis saldatlarının Rusiyada işləri yoxdur" deyərək eşidilmiş. Çörçill cavabında "İngilis saldatlarının Rusiyaya getməkdən məqsədi almanları qərbi cəhətdən ayırmaqdır" demişdir. "O qoşunlar ki, hələ də Arxangel'sk'də şimalda dururlar, onlar xəsarətsiz və şərəflə qalib sifətində İngiltərəyə qayıdacaqlardır."

İngiltərənin Amerikaya borcu

Amerikanın Hərbi İşlər katibi mister Beker bəyan etmişdir ki, İngiltərənin hal-hazırda Amerikaya 7 milyard 100 min ingilis lirəsi borcu vardır.

Türkiyədə

Fələstin cəhətinə Etifaf [Antanta] tərə-

findən bir heyət göndərilmişdir. Ərəb əmiri Faysal ərzi-Fələstinin [Fələstin torpağının] 12 kusura əsrdən [12 əsrdən çox müddətdən] bəri islamıyyətin mühafizəsi altında bulunan və ərzi-məzkur [deyilən yer] dəyanəti-şər'iyyəyə [islam dininə görə] və xristianlıq dininə də müqəddəs olan bu bəldeyi-mübarəkənin [mübarək ölkənin] içində bir yəhudi hökumətinin təsdiqində kürreyi-ərz üzərində bulunan ələmi-islamıyyəti və xristianlığı rəncidə edəcəyindən [qəlbini incidəcəyindən], ərzi-Fələstində yəhudi hökumətinin təsdiqinə dinən mane' [dini baxımdan maneə] və bu surətlə məhzur [saxınılası, çəkiniləsi şey] olduğu əmir Faysal tərəfindən Konfransda bəyan edilmiş və bu məsələ haqqındakı müzakirə ictimayi-atiyə [gələcək iclasa] təyin edilmişdir.

- İzmirdə qüvveyi-inzibatiyyə [asayiş gücləri] və Vilayət məqamı [valilik], vəzi-fələri ilə məşğuldurlar.

Daxiliyyə Nəzarəti ilə Vilayət beynində [Valilik arasında] şifrə müxabirəsi [kodlanmış teleqram və ya məktubla xəbərləşmə] başlanmışdır.

İtaliya qəzetələri Türkiyə əhvalının nikbin olduğunu yazırlar.

- Anadolu cəhətinə Mötəlifin [Antanta dövlətləri] tərəfindən bir heyəti-təhqiqiyyə [araşdırma heyəti] göndərilmişdir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Fəhlə Konfransı heyəti-rüəsası [rəyasət heyəti] Məsai Nəzarəti [Əmək Nazirliyi], surəti Məclisi-Məbusanın Sosialist fraksiyonuna olmaq üzrə birər təliqə [rəs-

mi məktub] göndərərək məlum etmişdir ki, Bakının cəhəti-iqtisadiyyəsi fənalığından naşi [iqtisadi cəhətdən vəziyyəti pis olduğuna görə], bir çox gəmi fəhlələri işsiz qalmışdılar. Bu vaxtdək işsiz yoldaşlara Bəhriyyə İttifaqı [Dənizçilər İttifaqı] müavinətdə bulunurdu. Fəqət İttifaqın xəzinəsində olan müavinət məbləği bitdiyindən, bir daha müavinət etməkdən acizdir. Dövləti Bankda [Dövlət Bankında] isə, hesabati-cariyyə üzrə pul verilməyir. Heyəti-rüəsa rica etmişdir ki, hesabati-cariyyə üzrə İttifaqa para verilmək üçün təşəbbüsatda bulunsun.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə [Sosial Təminat] naziri Klenevski işbu iyunun 18-də Tiflisdən qayıdıb öz vəzifəsi ifasına şüru etmişdir [başlamışdır].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinə müraciətən rica etmişdir ki, işbu sənə əvəlində [əvvəllərində] hanki füqəraya hanki təşkilatlar vasitəsilə nə kimi müavinətdə bulunması barəsində Nəzarətə məlumat versin. Müavinət edilibsə, kimlərə verilməsi də məlum edilsin.

- Bu yaxın günlərdə Gədəbəy zavod komitəsi sədri, bir nəfər də komitə üzvü həbs edilmişlərdir. Məsai Nəzarəti Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, onların azad edilməsi barəsində təcili surətdə lazımi tədabir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

ƏSGƏR TƏLİMİ

Bəhri-mühitin [okeanın] biaman dalgaları kimi məmurələri [abad yerləri] yaxıb-yıxan hərbi tufanının ən müdhiş, ən

har [alovlu, yandırıcı] dövrlərində bulunmuş müdəqqiq [tədqiq edən, hər şeyi araşdırıb dəqiqləşdirən], məlumatlı komandanlar yek-ağaz [hamısı bir ağızdan] olaraq deyirlər ki:

Eyi təlim və tərbiyə görmüş müntəzəm ufaq [kiçik] bir qüvvət kəndisinə pək faiq [üstün] bir qüvvətə qələbə edər.

Və yenə: Təlim və tərbiyəyi-əsgəriyədən məqsəd əsgərə üsul və qəvaidi-hərbiyyəni [hərbi üsul və qaydaları] öyrədir, boş yerə əfradı [əsgərləri] yoracaq hərəkətlərdən bilikülliyə ictinab etmək [çəkinmək] lazımdır.

İştə, nasiyəsini [alınını] hərbi meydanının qızgın günəşi altında qarartmış, saç və saqqalını torpaq akop [səngər] içində ağartmış, qulaq zarlarını [pərdələrini] müdhiş top gumbultuları ilə patlatmış, ölmüş, öldürmüş, yaralanmış, qalmış, bir çox təhlükə atlatmış təcrübəli komandanların tövsiyələri...

Məqsədim şimdiyə qədər yaptırıla gələn yanaşiq nizamın fəvaid və mühəsənətini müaxizə etmək [faydalarını və üstünlüklərini tənqid etmək] deyil, bir az da dağınıq nizam hərəkətinə əhəmiyyət verilməsini rica etməkdir. Zatən cəhəti-ərbəbaanı [dörd tərəfi] sarmış biaman düşmənlərin qabağı sol-sağ ilə saxlanılamayacağı cümlənin məlumdur.

Əsasən yanaşiq nizam hərəkətindən məqsəd əfradı zəbt və rəbtə [nizam-intizam], bərabərliyə alışdırmaqdır ki, bu da müsaid zamanlarda bol-bol yapıdırıla bilər, zənn edirəm.

Halbuki şimdi məmləkətimiz, millətimiz hali-hərbdədir [müharibə vəziyyətindədir]. Müsaid zamanımız yox. Uzun zmandan bəri xeyli yollar yürümüş, ixti-

yarlanmış, susamış olan məhud [hamının tanıdığı, mənfə mənada “məşhur”] bayquş qarımıza qədər yaxlaşdı.

Məmafih [bu halda], su yerinə türk, türk-islam qanı içməyə alışmış olan bu yırtıcı şimal heyvanına da Qafqaz bir məzar olacaqdır. Biz hazırız və hazırlaşırıq.

Məşhur bir türk şairi deyir ki, erkəkləri hüduda, cəngə qoşarkən, qadınları qurşun yarası sararkən, qəlbləri Xudaya təvəccöh edərəkən [yönəlkən] bir millətin zəfər haqqıdır.

Çalışan qullarını Allah sevər. Biz də çalışırıq, lakin bir az daha hümmət edib də əsgərlərimizə ovçu xəttindəki vəzifəsini, üsul və surəti-kəşfi [kəşfiyyət üsullarını və şəklini], əmniyyət [təhlükəsizlik] və qaraqol tərtibatı kimi ilaxır əhəm və mühüm məvaddi-əsgəriyyəni [hərbi işin maddələrini] onların anlaya biləcəyi bir surətdə zehinlərinə soxarsaq, əmin olalım ki, xilqətən mövcud igidlik qanı ilə birləşən bu bəsit məlumatı-əsgəriyyə bir qıvılcım kimi düşmən qarşısında alovlanacaq, patlayacaq, öləcək, öldürəcək, xarriqələr göstərəcək, fəqət nəticədə şanlı Azərbaycan yenə qalacaq və yaşayacaqdır.

Xaçmazda: C. Məğmumi

QARABAĞDA

Qarabağ general-qubernatoru [Xosrov bəy] Sultanov həzrətlərindən bu məzmununda bir teleqram alınmışdır:

“10 min ev köçərilər 150 minədək qarımaları ilə Zəngəzura keçə bilmədiklərindən müavinət istəyirlər. Yaylaqlara keçmək iqdamatına [təşəbbüsünə] başlanıl-

disa da, ermənilər tərəfindən hücumlar olduğu üçün iqdamat dayandırıldı. Üç gün bundan əvvəl ermənilər Zəngəzur qəzasının Keşikli və Xəştəb kəndləri üzərinə hücum yaparaq təərrüzlər [basqınlar] edirlər. Əhali müavinət rica və təmənnə edir. Müavinət və Keşikli, Xəştəb kəndlərinə dair düsturüləmə [təlimat] vermənizi rica edirəm. Xalqa öz hüququnu müdafiədə müavinət edilməzsə, zira yaylaqlara getməmək ölüm kimidir, xalqdan heç şey bəkləmək olamaz. Rica edirəm ki, müavinət veriniz və yaxud mənim üzərimdən böylə məsuliyyətli işi götürəsiniz. Zira on minlərlə əhali qarşısında mən cavabdehəm [cavabdehəm]. Tacili cavab bəkləyirəm.

*General-qubernator:
Sultanov”*

ERMƏNİ BANDALARI

Ordubaddan Tiflisə gəlmiş olan Əhməd Hacı Əli oğlu İrəvan Həmtorpaqlıları Komitəsi sədrinə iyunun 10-da böylə məruzədə bulunmuşdur:

Erməni bandası başçılarından biri Aşot Məlik-Movsesyans bir para erməni zabıtləri və saldatları ilə iyunun 1-də Ordubada gəlib müzakirədən ötrü üç nəfər nümayəndə göndərməsini müsəlmanlardan tələb etmişdir. Ordubad əhli bunun tələbinə əməl edib öz vəkillərini göndərmişlər. Aşot həmin nümayəndələrə elan etmişdir ki, Vedibasər, Şərur, Naxçıvan, Ordubad və Zəngəzur uyezd Şuşa şəhərinə qədər Ermənistanı yarıpırdırılmışdır və o da hal-hazırda Ordubad rayonunun uyezdni naçalniki [qəza

rəisi] hesab olunur. Buna görə onun əmrələrinə əməl edilməsini tələb edir.

Ordubad müsəlmanlarının vəkilləri Aşotdan xahiş etmişlər ki, o, öz sözlərinin doğru olduğunu təsdiqedicə mandata göstərsin. Aşot cavab vermişdir ki, onun heç bir mandatı yoxdur və öylə bir mandat da lazım deyildir. Vaxtı ki o özünün hakim olduğunu izhar edir, əhali onun sözlərinə inanmağa borcludur. Müsəlman nümayəndələri isə öz növbələrində qəti surətdə banda başçısına izhar etmişlər ki, o, özünün Ordubad rayonu üçün uyezdni naçalnik təyin edildiyi haqqında Azərbaycan Hökumətindən və ya Müttəfiq Komandanlığından rəsmi sənəd gətirməsə, müsəlman əhalisi onu rəsmi hakim hesab etməyib bu qərar üzrə də onun heç bir əmrinə əməl olunmayacaqdır. Aşot müsəlman nümayəndələrindən bu cür qəti cavab aldıqdan sonra öz yanındakı adamları ilə Əylis kəndinə qayıtmışdır.

İyunun 2-də Ordubad və ətrafı müsəlmanları Aşotdan bu məzmununda bir ultimatum almışlar:

“Siz məcbursunuz ki, bütün sizdə olan dövləti əmvalı [dövlət mallarını], həmçinin müsəlman əhalisi əlində olan silahı və mühimmatı-hərbiyyəni [hərbi ləvazimatları] cəm edib Ordubad kazarmasında mənim vəkilim Nikolay Alişevskiyyə verəsiniz.”

Bu ultimatum bütün o ətraf müsəlmanlarının artıq dərəcədə həyəcanına bais olmuşdur. Zira şeyiələr var idi ki, Aşot bandası müsəlman qırğını hazırlayır. Bütün il müddəti müsəlmanlar içində əmniyyətlə yaşamaqda olan ermənilərin hərəkəti bu təsiratı dəxi də artırdı.

Bunların həpsindən həyəcana düşmüş müsəlmanlar Aşota protesto məktubu göndərmişlərdir. Aşot cavabında demiş:

“Böylə protestoların vaxtı keçmişdir.”

Bu cavabdan sonra Aşot öz dəstələri ilə şəhərə hücum edib cinayətkarə hərəkata başlamışdır. Ətrafda olub da illərlə müsəlmanların himayəsində olan ermənilər vaxtdan istifadə edərək Aşot dəstəsinə qoşulub özlərinin əvvəlki niyyətəndələri [xilaskarları] olan müsəlmanların qarşısına çıxmışlar. Belə ki, bunlar müsəlləh [silahlı] surətdə müsəlman kənd və qəsəbələrinə hücum etmişlər.

Bu axır vaxt şəhərə gedən olmayır ki, onlarla müsəlmanlar qaniçən ermənilərin qurbanı olmasınlar. Hər gün ermənilər müsəlmanların məskun yerləri dağıdıb əllərinə keçən müsəlmanları həlak edirlər. Bu hadisələr adətə bir iş halına düşmüşdür. Deyirlər ki, bu qırğınlar "mədəni" ermənilər tərəfindən hazırlanan və icrası gözlənən müsəlman qırğınının müqəddiməsidir.

Bu ağır hadisələrin təzyiqi altına düşən Ordubad rayonu müsəlmanları Azərbaycan Hökumətindən, yaxud Müttəfiqlər Komandanlığından imdad bəkləyirlər.

O zaman ki, bütün kürreyi-ərdə yaşayan millətlər nəzərlərini Sülh Konfransına cəlb edib qayət əcələ ilə ümumi sülhün əqdini gözləyirlər ki, xarabazara qalmış məmləkətlərini abad və oralarda olan qanunsuzluğu ləğv etsinlər; böylə bir zamanda qan içməkdən doymamış və qan təşnəsi olan ermənilər bizə yeni qanlı töhfələr hazırlayırlar. Əcəba ermənilərin bu qədər qan tökmələrinə bir intəha [son] verilməyəcəkmi? Əcəba Ordubad müsəlmanları ermənilər tərəfindən

hazırlanmaqda olan yeni cəhənnəmdən xilas edilməyəcəklərmi?

Bu ərizə Həmtorpaqlılar Cəmiyyəti katibi Z. Məhəmmədov tərəfindən imza edilmişdir.

İRAN SƏFİRİMİZ İSMAYIL XAN ZİYADXANOV İLƏ MÜSAHİBƏ

Srağagün Azərbaycan Cümhuriyyətinin Tehran hökuməti nəzdindəki siyasi nümayəndəsi İsmayıl xan Ziyadxanov Tehrandan Bakıya varid olmuşdur [gəlmişdir]. Səfir həzrətləri müxbirimizi qəbul edib İranın övzası [vəziyyəti] və Azərbaycana olan əlaqəsi barəsində bir qədər məlumat vermişdir. Əlavə, ən yaxın zamanda İrana dair geniş məlumat verməyi də kəndi öhdəsinə götürmüşdür.

Heyəti-mürəxxəsəmiz [nümayəndə heyətimiz] rəisi İsmayıl xan Ziyadxanov həzrətləri İran Heyəti-Vükəlası [Nazirlər Kabineti] və şah həzrətləri tərəfindən qəbul edilərək uzun-uzadı Azərbaycan və İran ilə olacaq əlaqəsi barəsində müsahibələrdə bulunmuşdur. İran dövləti Azərbaycanı qəbul və təsdiq edir, fəqət bir qədər Azərbaycan namı [adı] nədənsə İran rəsmi dairələrini əndişəyə salmış imiş. (?)

Ən yaxın zamanda İran ilə post və teleqraf, gömrük və başqa bu kimi dövləti qonşuluq məsələləri həll ediləcəkdir. Tehran rəsmi mətbuatı Azərbaycan, xüsusən səfirimiz həzrətlərinə məqalələr itəf edərək yeni islam dövlətini təbrik etmişlərdir. İranın dəvairi-rəsmiyyəsində [rəsmi dairələrində] Azərbaycan müsbət

bir nüfuza malik olmağa müvəffəq olmuşdur. Azərbaycandan böyük müvəffəqiyyətlər bəklənir.

Heyəti-mürəxxəsə bir çox məsələlər müzakirəsindən sonra yenə Tehrana azim olacaqdır [yola düşəcəkdir].

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Əsliyə tutulması

Əksinqilab ilə mübarizə edən Fövqələdə Komitənin sədri əmri ilə Bolşoy Morskoy və Nijni-Priyut küçələrinin küncündəki İvanovun evində axtarış əmələ gəlib, 252 rus tüfəngi, 61200 patron, bir dənə "Kolt" pulemyotu tapılıb, polis tərəfindən müsadirə edilib 6-cı uçastoka aparıldıqdan sonra qradonaçalnikə təslim edilibdir. Şayani-diqqət [diqqətəlayiq] burasıdır ki, həman evin padvalında [zirzəmisində] yerə basdırılmış olan iki boçka [çəllək] içməli su tapılıbdır.

"İnqilabçı" əməllər

İyunun 18-də Bibiheybətdə Mitrofanovun mədəninə şəhərdən getmiş olan Əmələ Konfransı nümayəndələrinin tərəfindən əməllərin ümumi iclası dəvət edilib və Denikin qara qüvvələri əleyhinə mübarizədə bulunmaq məsələsi müzakirə edilmişdir. İclasda 300 nəfərə qədər əmələ hazır olub, onların içində 30 nəfər də müsəlman varmış. Bir çox natiqlərdən sonra Konfrans tərəfindən bir qətnamə təklif edilmişdir. Bu vaxt rus əməllərindən bir neçəsi: "Konfrans bizim üçün qanun deyil, biz Denikinlə müharibə edə bilmərik." demişlərdir. Qətnamə səsə qoyulduqda əksəriyyət onun

əleyhinə səs vermiş, böylə ki, Denikin tərəfdarı olan əməlləri bir tərəfə və əleyhinə olanları qeyri tərəfə ayırdıqda, əvvəlinci tərəf bir qədər artıq olmuşdur. İclasda hazır olan "Hümmət" firqəsi nümayəndələri yoldaşlarının böylə nagəhani [gözlənilməz] hərəkətinə təəccüb edib və çətin bir halda qalmışlardır.

Şahzadə Savoyskinin gəlməsi

İtaliya siyasi heyəti nümayəndəsi şahzadə Savoyskinin bu gün Bakıya varid olması [gəlib çatması] gözlənir.

İtaliya qoşunlarının Bakıya gəlməsi

Ən mövsuq [etibarlı] mənbələrdən aldığımız məlumata görə, iki həftədən sonra Bakıya İtaliya qoşunları varid olacaqdır.

- Bu günlərdə Tiflisdən Bakıya Xariyyə naziri Məhəmməd Yusif Cəfərov həzrətləri ilə Gürcüstan Ərazi və Türüq-Məabir [Nəqliyyat-Rabitə] naziri həzrətləri ilə Bakıda Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Alşibayanın varid olacaqları gözlənir.

Polis nəfəratına and verilmək mərasimi

Srağagün Təzəpir məscidi həyatında polis və şəhər mühafizəsi dəstəsinə and verilmək mərasimi icra edilmişdir. Burada Bakı qubernatoru, Bakı qradonaçalniki, qalabəyi, pristavlar və qeyri polis məmurları hazır olmuşlardır. Anddan sonra nəfərat musiqi və bayraqlarla şəhərin küçələrində gəzmişlərdir. And verildiyi vaxt Təzəpirin həyatına köüllü "Yardım alay!" dəxi məşqdən qayıdarkən gəlmişdir. Alay kamali-nəzm və nizam üzrə mə-

murların nəzərində nümayiş edib və al-qışlara nail olmuşdur.

Dabravol casusu

Quba uyezdi Qusarda sükunət edən Tixon Avilov Rus Milli Şurasına bir ərizə verərək məlum etmişdir ki, onun qardaşı Qusarda Azərbaycan Hökumət məmurları tərəfindən Dabravol casusu adlanaraq tövqif [həbs] edilmişdir. Rus Milli Şurası bu ərizəni Daxiliyyə nazirinə göndərmiş və lazımı sərəncam istəmişdir.

Əsgərlikdən qaçmaq cəzası

- Balaxanı-Sabunçu qalabəyisinin bina-güzarlığına [sərəncamına] görə, Bakı qradonaçalstvası Novxanı kəndi əhli Məlikheydər Cavad oğlu öz oğlu Nuhbalanı əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim və oğlu gəlincəyə qədər həbs edilmişdir. Oğlu gəldikdən sonra bir ay müddətinə tənbeh olaraq həbsxanada qalacaqdır.

- Suraxanı kəndi əhli Əhməd İmam-bəxş oğlu əsgər yığmağa mane olub və gizlətməkdə müttəhim edildiyindən bir ay müddət həbsxanaya alınmışdır.

- Kürdəxanı kəndi əhli Əbdürrəhim Əbülbaqi oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim edilərək, oğlu gəlincəyə qədər və bir ay müddət əlavə həbsxanaya göndərilmişdir.

- Qala kəndi əhli Mirzəağa Mirzəbaba oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim və Mərkəzi Həbsxanada məhbus edilmişdir.

Həbsdən azad

Hövsan kəndi əhli Cavad Ağakəşi oğlu, oğlu əsgərliyə gəlib yazıldığından, Bala-

xanı-Sabunçu qalabəyisi binagüzarlığı ilə həbsdən azad edilmişdir.

Qoşunumuz haqqında ermənilərin və Denikin "məlumatı" (?)

Denikin ordusunda olan məlumata nəzərən, Azərbaycan Hökumətinin hal-hazırda 15 min qoşunu vardır. Bu qoşunun qismi-əzəmi [çox hissəsi] Gəncədə olur. Zabitlərin cümləsində qadınlar da vardır.

Müsəlman Ziyalıları İttifaqında

Müsəlman Ziyalıları İttifaqı tərəfindən açılmış səhiyyə kursuna yazılan şəxslərdən rica olunur ki, yekşənbə [bazar] günü ayın 22-də axşam saat 7 radələrində İttifaqa müraciət etsinlər.

AZƏRBAYCANDA

Gəncədən

Təbiidir ki, hökumətimiz müəllimlərin və bir taqım məmurların halını nəzərə alaraq yanvar ayından etibarən məaşları artırdı. Artırmalar hər məktəbə, hər idarəyə göndərildi. Gəncə və qəzasında Maarif nazirinə tabe məktəblər də artırmaları aldılar. Doqquz aydan bəri çalışmış 600-ə, 450-yə xidmət edən müəllimlərin az-çox üzü güldü. Məlumdur ki, o para ilə yay ehtiyacını da ödəyəcəklər. Böylə olan halda Mədrəseyi-Diniyyə ilə Bələdiyyə İdarəsinə tabe zavallı müəllimlər yenə də Bakıdan artırma bəkləyirlər. Təəssüf edilməlidir ki, müəllim adını daşıyanların həpsi artırma alsın da, müstəsna olaraq mədrəsə və şəhər məktəbi müəllimləri unudulsun.

Gəncə vilayəti Türk Müəllimləri İttifaqı tərəfindən Bakıya vurulan teleqrama cavab olaraq gördüm ki: "Şəhər məktəbi müəllimlərinin artırmaları Bələdiyyə İdarəsindən veriləcəkdir. Mədrəsə isə Ədyan [Dini Etiqad] nazirinə tabe olduğundan oradan göndəriləcəkdir."

Nə zaman göndəriləcək, kimsə biləmməyir. Ruhən, qəlbən sıxılmış bir müəllimə yaylağa getmək, təmiz havalarda tənəffüs etmək lazım gəlir. O para şimdi lazım ki, müəllimlər yaylağa getsinlər, bir az qanlarını artırınsınlar ki, gələcək sənə dərs verməyə, millətin övladlarını tərbiyəyə müqtədir olsunlar. Bir şəhərin yaxud bir qəzanın bütün müəllimlərinə artırma yaxud maaş verilib də yalnız bir məktəbi parasız buraxmaq xəyala gəlməzdi. Buna binaən [buna görə], Ədyan naziri həzrətlərinin Mədrəseyi-Diniyyə müəllimləri haqqında əcələ tədabirdə [tədbirlərdə] bulunacağını ümid edərək sözümü bitirirəm.

Davud

Ağdaşdan

Sənəldən bəri Bakıda bir çox məşəqqətlərlə təhsilə davam edərək kəndi məramına müvəffəqiyyətlə nail olan Məcidzadə Nisbət xanım bu günlərdə Ağdaşa gəlib bir yeni ünəs [qız] məktəbi açaraq kəndi fəaliyyətinə başlamışdır.

Şimdiyədək 30-a qədər qız övlad qeyd edərək türkcə, rusca dərslər başlanmışdır. Əlavə olaraq, cümə günləri məktəb zalında qadınlar üçün "şəkil" tamaşaları göstərməkdə və onları gələcəkdə bir cəmiyyət halına qoymaq xüsusunda çalışmaqdadır.

İştə, bu gün hər tərəfimizdə maarifə

qarşı bir hüsn-rəğbət göstərməkdə, qararmış olan yurdumuzu tənvir etmək [ışıqlandırmaq] üçün çalışmaqdadır. Möhtərəm gənc hökumətimiz yeni məktəblər açaraq yeni-yeni təşəbbüsatda bulunur.

Bununla belə, qayət geridə və heç yox məsəbəsində [yerində] olan ünəs məktəblərimiz unudulmuş bir haldadır. Məncə, övladın məktəbi-ibtidaiyyəsi məqamında olan ana qucaqlarına maarif nurları saçmazsaq, övladın ilk müəllimi, müəlliməsi [tərbiyəçisi] olan analarımızın tərbiyəsinə diqqət edilməzsə, bütün səylərimiz hədəf olacaq və qayət pozğun olan əxlaqımızı doğrultmağa müvəffəq olma-yacağız.

Binaənileyh [ona görə], ünəs məktəblərimizi çoxaltmalı və darülmüəllimələr [qızlar üçün pedaqoji məktəblər] açaraq bizim də dünyada yaşamağa hissədari-kamalat olduğumuzu [kamaldan payımız olduğunu] qövlən deyil, feilən [sözlə deyil, işlə] isbat etməliyiz.

Məhəmmədrza Əbdizadə

GÜRCÜSTANDA

Azərbaycan nümayəndələrini təbrik

Gürcüstan Xariciyyə nazirinin təşəbbüsü ilə iyunun 16-da Gürcü Klubunda Azərbaycan nümayəndələrinin şərəfinə raut [təntənəli ziyafət] tərtib edilmişdir. Rautda gürcü hökuməti nəzdində olan Azərbaycan siyasi nümayəndəsi mühəndis [Faris bəy] Vəkilov, Azərbaycan Xariciyyə naziri M[əhəmməd] Y[usif] Cəfərov, Azərbaycan Hərbiyyə naziri Mehmandarov, Gürcüstan hökuməti üzvləri, Məclisi-Müəssisən rəisi və Divani-Rəya-

səti və bir çox dəvət edilənlər iştirak etmişlərdir. Raut gözəl bir surətdə keçmişdir, bir çox nitqlər söylənmişdir.

Gürcüstan Məclisi-Müəssisində

Gürcüstan Məclisi-Müəssisəsinin 17 iyunda vaqə olan iclasında Batumda general Naneyşvilinin Denikin köməyinə olaraq Zaqaqaziya əhalisindən əsgəri dəstələr tərtib etməsi münasibətilə Sosialist-Federalist fraksiyası tərəfindən verilən suala Xariciyyə naziri Gegeçkorinin iki nitqindən və müzakirədən sonra Sosialist-Federalist fraksiyası nazirin bəyanatını kafi ədd [hesab] edib, həmin formül qəbul edilmişdir:

“Sosialist-federalistlərin sualı münasibətilə hökumətin bəyanatını dinləyərək Məclisi-Müəssisə islam Gürcüstanının cümhuriyyətimizə yapışdırılması haqqında hökumətin siyasətini təqdir edib, general Denikin əsgərləri cəm edilməkdən ötrü Batumun bir üssül-hərəkəyə [bazaya] döndürülməsi əleyhinə hökumət tərəfindən tədbirlər görülməyinə inanıb, növbədəki məsələlərə keçir.”

Anarxiya ilə mübarizə

Gürcüstan daxilində anarxiya ilə mübarizə eyləməkdən ötrü hökumət tərəfindən Daxiliyyə naziri ixtiyarına yarım milyon manat para buraxılmışdır.

Xatisovun vürudu

Ermənistan hökumət rəisinin vəzifəsini ifa edən [Aleksandr İvanoviç] Xatisov Qarabağ hadisələri münasibətilə iyunun 17-də Tiflisə varid olmuşdur [gəlmişdir].

Keşiş nəfəy edilmişdir

Tiflisdəki rus saborunun (kəlisasının)

keşişi Yeqorov Gürcüstan hökumətinin qərarına görə, iyunun 16-da Gürcüstandan nəfəy [sürgün] edilib məzkur [adı çəkilən] keşiş iyunun 17-də Batuma getmişdir.

Zaqaqaziya və italyanlar

“Qruziya” qəzetəsi yazır ki, Bakıdan Parisə azim olan [yola düşən] İtaliya heyəti sədri polkovnik Qabba Sülh Konfransı üzvlərini Zaqaqaziya əhvalından xəbərdar etmişdir. Guya polkovnik Qabba, Denikin Qafqaziya millətlərinə nisbətən vəziyyətinin möhkəmləşdirilməsi əleyhinə olduğunu izhar edib, Dabravol ordusunun Azərbaycan sərhədinə yaxınlaşmasının arzu edilməz bir şey olduğunu göstərmişdir. Qabbanın bu bəyanatı ki, Qafqaziya məsələsində İtaliya hökumətinin nöqtəyi-nəzərinə müvafiqdir, Denikin Zaqaqaziyaya olan hücumunun bərtərəf edilməsi [aradan qaldırılması] haqqında Müttəfiqlərin axırıncı qərarı ilə əlaqədardır. İtaliyanın sənəət [sənaye] dairələri nümayəndələrinin söhbətindən aşkar olduğu kimi, italyanlar özləri İtaliyanın Qafqaziya məsələsində [mövqeyini] təbii dövlətlərə [təbii sərvətlərə] malik olan Qafqaziyaya maraqlı olduqları ilə təfsir edirlər.

ERMƏNİSTANDA

“Aşxatavor” qəzetəsi yazır ki:

İyunun 9-da və 10-da Ermənistan ərkani-hərb [qəragah] idarəsi tərəfindən teleqrafla verilən məlumatdan aşkar olur ki, Eyyub paşanın kürd çətə dəstəsi türklərlə birləşib Bardus, Qızılkəlisə, Cermuk

və Diridan dairəsinə cəm olurlar. Onları təqib etmək üçün Sarıqamışdan Bardusa göndərilmiş briqada Qızılkəlisə kəndinin səmtində qurşunlarla qarşılandı. Əşqiya [quldur] dəstələrini tələf edib təcavüzətin önünü almaq üçün tədbirlər ittixaz edilir [tədbirlər görülür].

Bayəzidin qoşunu ayın 8-də Zərcibil köyünə daxil oldu. Məhəlli [yerli] əhali göndərilmiş süvari dəstə nəfəratının [əsgərlərinin] üzərinə hücum edib, birini öldürüb, üçünü məcruh edərək [yaralaya-raq], altı cift [cüt] öküz qarət etmişlər. Tsumankali – Ağa kəndindən 50 süvari imdad göndərilmişsə də, müvəffəqiyyətsiz olmuşdur. Zira ki, əhali çoxdan hüdudu keçmişlərdi. Naxçıvan hökumətinin məlumatına görə, Şahtaxtı müsəlmanları, komissarı və qalan hökumət xidmətçilərini qovub demişlər ki, onları məşru [qanuni] hökumət nəzərində görüb tanımayırlar. Haləti qaydasına salmaq üçün binagüzarlıq [sərəncam] edilmişdir.

Qarsın 25 verstliyində Girnə kəndində kürdlər tərəfindən beş nəfər milisi-oner öldürülmüşdür. Bədəfkarları [cinayətkarları] təqib etmək üçün bir dəstə qoşun göndərilmişdir.

İZHARI-TƏŞƏKKÜR

Türk Müəllimlər İttifaqı namından isimləri atidə [aşağıda] yazılan müəllim və müəllimə arxadaşlara kəndi maaşları cüzi olduğunu nəzərdə tutmayıb maddi cəhətcə üsrətdə [çətinlikdə] bulunan arxadaşa qəyuranə [qeyrətlə] ianə etmələrinə səmimi qəlbədən izhari-təşəkkür edirəm.

Para verən əşxas [şəxslər]:

- 1) A. 26 rublə;
 - 2) Məhəmmədbəyzadə 25 rublə;
 - 3) Rəsul bəy Tahirzadə 25 rublə;
 - 4) Qəmbər bəy Tahirzadə 65 rublə;
 - 5) Abdula Şaiq Talıbzadə 50 rublə;
 - 6) Məhəmmədqulu Hüseynzadə 25 rublə;
 - 7) Əliməhəmməd Mustafazadə 50 rublə;
 - 8) Mələk xanım İsrəfilbəyzadə 20 rublə;
 - 9) Abbasqulu Vəlixanzadə 50 rublə;
 - 10) Süleyman bəy Axundzadə 50 rublə;
 - 11) İsfəndiyar bəy Sultanov 25 rublə;
 - 12) Səlahəddin Müftüzadə 25 rublə;
 - 13) Məhəmmədqulu Hacızadə 10 rublə;
 - 14) Mehdi bəy Səfərəlibəyzadə 10 rublə;
 - 15) Murad Əlizadə 10 rublə;
 - 16) Məhəmməd İbrahimzadə 10 rublə;
 - 17) Abbasqulu Yusifzadə 9 rublə;
 - 18) Məryəm xanım Adıgözəlov 25 rublə;
 - 19) Bürhanəddin 30 rublə.
- Cümlətanı 500 rublədir.
Şu para sahibinə vermək üçün müəllim Rəsul bəy Tahirzadəyə tapşırıldı.

İttifaqın sədri

müəllim Ağabəy İsrəfilbəyzadə

İtibdir

Cəbrayıl Xudabəxş oğlunun Zəngəzur qəzasından aldığı pasportu itib. Etibardan saqitdir.

10250

Bəhri-Xəzər İstehlak Cəmiyyəti**“Kooperatsiya” müalicəxanası**

Hər növ naxoşluqlar qəbul olunur. Müalicə haqqı üzvlərdən 4 rublə, qeyrilərdən isə 6 rublə. Bolşoy Morskoy küçə, Tarqovının küncündə Həsənovun evində, yolu Bolşoy Morskoydan. Telefon nömrə 26-90.

Əmrəzi-daxiliyyə [daxili xəstəliklər] 9-11 Balayan

Mədə naxoşluğu 12-2 Mejebovski; 4-6 A. Seyidov

Əmrəzi-əsəbiyyə [əsəb xəstəlikləri] 12-2 Şmirqeld

Cərrahiyyə 9-11 Sander

Uşaq naxoşluğu 9-11 Rabinoviç; 4-6 Bron

Arvad naxoşluğu və mamalıq 9-11 Pines; 12-2 arvad həkimi Şapiro-Rotman; 4-6 S. Seyidov[a]

Dəri və zöhrəviyyə 9-11 O. Şamkoryan; 12-2, 4-6 Pernik

Göz naxoşluğu 9-11 Cəfərov; 4-6 arvad həkimi Qeqamyan

Qulaq və boğaz ağrısı 12-2 B. K. Finkelşteyn;

Diş ağrısı 9-11 Suşon-Sivkina; 4-6 İtkin Müalicəxana müdiri bakterioloq Lyubavskaya

Müalicəxanada konsultasiyalar icra olunur. Operasiya, konsultasiya razılıq ilə. Çiçək döyülür, şəhadətnamə verilir. Analiz qəbul olunur. 606 və 914 müalicəsi.

10208

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası**Gövhər xanım Qazızadə**

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələn xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

İtibdir

Əhməd Hacıvəli oğlunun Zəngəzur qəzasından aldığı pasportu itib. Etibardan saqitdir.

10251

Arvad diş həkimləri**Z. A. Şexter və xanım**

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnler üçün tezliklə görülür. Qiymətlət münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Voronsovski küçə 17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

8753

Doktor**S. İ. Zaks**

Zöhrəvi, dəri və sifilis naxoşluqlarını qəbul edir. 606 və 914 müalicəsi. Naxoşları hər gün qəbul edir saat 4-dən 7-yədək. Vorontsovski küçə nömrə 43, 2-ci mərtəbə.

8776

Rus çayı

Xırda-xırda çox miqdar qiymətinə satılır. İ. V. Denisovun bankir kantorasında (Olqinski və Nikolayevski küçələrin küncündə; telefon nömrə 37-75).

10245

Müvəqqəti müdir:**Hacıbəyli Üzeyir****QEYD VƏ ŞƏRHLƏR****“Azərbaycan”**

səh. 391. “Yekşənbə, 23 ramazanül-mübarək sənə 1337”: qəzetdə “23” yerinə səhvən “31” getmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 396. “Tayms”: 1861-1942-ci illərdə parisə fransız dilində nəşr edilmiş gündəlik qəzet olan “Le Temps” nəzərdə tutulur.

Sülh ətrafında

səh. 397. “Ağa Xan və Əmir Xan”: Hindistanın siyasi xadimləri III Ağa Xan və Seyid Əmir Əli nəzərdə tutulur.

Qəzetələrdən

səh. 398. “Dandi”: qəzetdə “Denri” getmişdir.

“Müxaliflər qışqırıb səs-küy salmışlar.”: qəzetdə “müxaliflər” yerinə səhvən “müha-fizlər” getmişdir.

“İngilis lirası”: funt sterlinq; qəzetdə “İngilis lirası” yerinə səhvən “İngilislərin” getmişdir.

Əsgər təlimi

səh. 400. “Yanaşiq nizam”: hərbi termin olaraq, əsgərlərin və hərbi texnikaların eyni cərgədə, bir-birinin yanında düzülməsinə ifadə edir.

“ovçu xətti”: hərbi termin olaraq, döyüşdə düşməyə doğru irəliləyən əsgərlərin ən öndəki cərgəsini ifadə edir.

İran səfirimiz İsmayıl xan Ziyadxanov**ilə müsahibə**

səh. 402. “Şah həzrətləri”: 1909-1925-ci illərdə İran şahı olan Sultan Əhməd şah Qacar nəzərdə tutulur.